

Beszélgetés dr. Faragó Sándorral

Ez évben lesz 200 éve, hogy Selmecbányán megindult az erdészeti felsőoktatás. Az egész évben végigvonuló megemlékezést az Erdészeti Lapok is végigkíséri riportokkal, tanulmányokkal, helyszíni beszámolókkal. Ide illik a dr. Faragó Sándorral, a NyME rektorával készített interjú is.

– *Hogyan lesz valakiből rektor?*

– Hm. Ez jó kérdés... Most volt a harmincéves találkozásonk, és mint ilyeneken lenni szokott, beszámoltunk az elmúlt öt évben történekről. Mivel öt évben belül neveztek ki, ezt is el kellett mondanom. Mert nem mindennapi dolog, hogy az ember abban az intézményben lesz rektor, ahol nem is olyan régen még izgalmak közepette ment vizsgázni. Másodévtől az Erdővédelmi Tanszéken kezdtem el a tűzokkutatással foglalkozni. TDK-versenyeket nyertem és két nemzetközi konferencián voltam már hallgató koromban. Végzés után az újkéri tsz-ben voltam 3 évig erdészeti és faipari ágazatvezető. Ez a 3 év meglehetősen hasznosnak bizonyult, mert nemcsak az erdőgazdálkodás és a faipari üzem kihívásaival kellett megbirkóznom, hanem hozzám tartoztak a termelőszövetkezet útpépítésével és építészetével kapcsolatban felmerült munkák is. Amiben nagyon otthon éreztem magam, és szerintem minden vezető munkájánál ez döntő, az emberi kapcsolatok és a velük való bánásmód. Nem azért igyekeztem mindenkivel jó kapcsolatot ápolni, hogy szeressenek, hanem mert ilyen vagyok. Közben a Madártani Intézetnek lettem külső munkatársa, mert a „madárszerellem” nem akart elmúlni. Az ilyen jellegű kutatásaim nemcsak a Hanságra, hanem a tűzokállományáról híres Dévaványára összpontosultak. Publikációim jelentek meg itthon és külföldön is. *Nagy Gyula Csaba* halála után *Kőhalmy Tamás* felkérésére pályáztam meg az egyetemi állást. 1980-ban kezdtem itt mint tanársegéd, majd doktoráltam, és léptem előre a ranglétrán, adjunktus, majd a '90-es évek közepétől docens lettem. Közben nem szakadt meg a gyakorlattal való kapcsolatom sem, mert a kutatási szerződések kapcsán heteket töltöttem kint a gyakorlati életben. *Kőhalmy Tamás* nyugdíjba vonulását követően lettem 2001-ben intézetigazgató, 2002. évben kaptam meg rektori kinevezésem.

– *Nekünk, akik itt végeztünk, feltűnő, hogy a lepusztult épületekben jelentős felújítási munkákra került sor.*

– Valóban elmondhatjuk, hogy 22 különböző beruházási területen (projekt) 13 milliárd forint állt rendelkezésre a felújításra ahhoz, hogy egy XXI. századi egyetem háttérfeltételeit megteremthessük, különös tekintettel az új képzési szerkezetű oktatás beindítására. Az épületek átalakításánál a látványos megoldások mellett az energiatakarékos üzemeltetés döntő szempont volt. Ebben EU-s pénzek is segítenek. Valamennyi kollégiumot felújítottuk, amit magánérő bevonásával, az ún. PPP-konstrukcióban hajtottuk végre. Továbbá Sopronban egy új 400 ágyas diákhotelben 2+2 ágyas, apartman rendszerű szálláshelyeket alakíthattunk ki, konyhával, fürdőszobával, kétszobásos minőségben. Ezeket fejenként havi 14–18 ezer forint szállásdíjért lehet igénybe venni.

– *Kívülállónak az a mondás jut eszébe, hogy „panta rhei”. Mikor lesz végre nyugalom az átszervezések, fúziók tekintetében?*

– Valóban, minden változik. Ha tavaly beszéltünk volna, nem tudnék beszámolni arról, hogy a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola is integrálódott. Ezzel kapcsolatban el kell mondanom, hogy óriási verseny volt, hogy a Berzsényi kihez csatlakozzon. Mint eladó menyasszonynak, a kérők közül kellett választania. És a kérők között Veszprém, Pécs és Győr is ott volt. Úgy kellett lobbiznunk, hogy Sopron legyen az, aki kimondja a „holtomiglan, holtodiglan”-t. Mert ezzel a fúzióval elértük, hogy a Nyugat-Magyarországi Egyetem

az öt város tíz karával, 20 000 hallgatójával és 400 minősített oktatójával az ország hatodik legnagyobb egyetemévé léphetett elő. Ez azzal jár, hogy az ősi alapintézmény óriási változáson, fejlődésen ment keresztül.

– *Már ne baragudj, de erről nekem a „kísörgömböc-effektus” jut eszembe.*

– Ez másképp működik. Az intézmény a karok szövetsége. A karok önmagukban működnek, szakmailag és gazdaságilag is. Külön költségvetésük van. Az egyeztetés után minden a megbeszéltek között zajlik. A rektori felelősség már csak az egyezés betartására irányul. Ha kiigazításra van szükség, pl. a külkapcsolatok organizálására, azt megbeszéljük. Hatodik évben vagyok rektor, de el kell mondanom, hogy a legtöbb probléma megoldása nem az én gondom, hiszen azokat a dékánok is el tudják intézni.

– *Sopron az erdőmérnökképzésről bíres. A jelentkezők számában ez hogy mutatkozott meg?*

– Örömmel jelenthetem, hogy 114 ponttal juthatott be az erdőmérnöki karra az a 70 fő, aki elsődleges szándékát e karra való felvételre jelezte. Ez – mint erdész, mondhatom – nagyon jó dolog, mert a hét karból egyedül az erdőmérnöki kar nem írt ki pótfelvételt, ugyanis elsősor fel tudtuk tölteni a létszámot.

– *Ezt nagyon jó ballami, de közben úgy bírlék, hogy Svájcban megszűnt az erdőmérnöki kar.*

– Valóban, de azt hiszem, hogy ez elhamarkodott lépés volt svájci barátainktól, mert ha belegondolunk, az erdőben való munkálkodás egyharmad része műszaki, egyharmad része ökológiai, egyharmad része ökonómiai felkészültséget kíván, hiszen a bányászattal szemben megújuló nyersanyag- és energiaforrás kezelői vagyunk. Azt nem lehet elvitatni, hogy ehhez mérnök-ökológus képzettségre van szükség. Azon persze lehet vitatkozni, hogy az erdő használatában az ökológiai vagy az ökonómiai szemléletnek van-e prioritása. Valószínűleg elkerülhetetlen, hogy a gazdasági és a természetvédelmi kategóriák egyre inkább távolodjanak egymástól. Kétségtelen, hogy minél többet tudunk fölmutatni az ökonómia előnyeiből, annál többet tudunk az ökológiailag védett erdők javára fordítani. Az más kérdés, hogy az erdőkből származó haszon elegendő-e a feltétlen

védelem alá sorolt erdők megőrzésére. Így hát én úgy látom, hogy nemcsak hogy szükség van erdőmérnökökre, hanem a képzés reneszánszát éli.

– *Kaán Károly évforduló volt az elmúlt évben. Összesimulhatnak a szakmai elképzelések?*

– Úgy érzem, hogy a természetvédelem és az erdőgazdálkodás konfliktusa túl van pörgetve. Olykor generált problémákról van szó, melyeket a társadalom a részvénytársasági struktúra felől nézve pusztán anyagi kérdésekké degradálja.

– *Ebbe most ne menjünk bele, mert egyrészt a saját szakmatörténeti szerepünket nem tagadhatjuk meg, másrészt kétségtelen, hogy az erdőböz való viszonyunk használat-központú lett. Vajon a részvénytársasági forma és a magánerdő-tulajdonos haszonérdekeltségű szemlélete nem sérti-e az erdő sajátos érdekét?*

– Nagyon fontos, hogy ne felejtjük – és itt elsősorban az oktatásra gondolok – az erdő többfunkciós szerepét. De azért többnyire erdőben kell gondolkoznunk. Az erdőmérnök-hallgató ettől függetlenül – vagy éppen ezért – jó, ha olyan tárgykból is képzést kap, mint a geodézia, a mélyépítés, és sorolhatnám azokat, ami mérnökké teszi az e karon végzeteket. Gondoljunk csak az egyre nagyobb hangsúlyt kapó közjóléti beruházásokra.

– *Nem bígul-e fel a „selmeci szellem” az ősi karok létszámarányos csökkenésével?*

– Nem, erről szó sincs! Örömmel mondhatom, hogy más karokon is „jó szerencsét”-tel köszöntjük egymást. Végül soron a mosonmagyaróvári intézményt is 190 éve alapították és az 1700-as évek második felében jött létre Győrben, Apáczai karunk jogelődjeként az ország második oskolamester-képző intézménye. Természetes, hogy a több száz év gyakorlata a hagyománytisztelettel is párosul.

– *Olykor ennél is többről van szó. Gondolok a kettős állampolgársággal kapcsolatos szavazást megelőző gondolataidra, ami más egyetemek hirdetőtábláján is feltűnt.*

– Természetesen olykor nemcsak szakmai múltunk kötelez... Hozzáteszem, hogy az említett esetben saját gondolataimat írtam le, azt, amit a lelkiismeretem diktált.

– *Úgy tudom, hogy az egyes karoknak igencsak meg kell küzdeniük, ha tartani akarják éves költségvetésüket.*

– A központi költségvetésből annyit kapunk, hogy az csak 70%-ban fedezi a tervezett kiadásokat. Vagy különféle külső munkákkal, pályázatokkal megkeresük a maradék 30%-ot, vagy csökkenteni kell a kiadást, ami legtöbbször létszámleépítést jelent. K+F pályázati lehetősége többnyire az egyes karoknak, tanszékeknek van, mert a rektori hivatal ilyen vállalkozásokba – értelemszerűen – nem tud belefolyt. Hozzáteszem, hogy nem kis pénzekekről van szó. 2006-ban és 2007-ben

ez 1,2 – 1,3 milliárd forint bevételt jelentett. Öröm az örömben, hogy többnyire igen nehezen folynak be ezek az összegek, és ez nem kis zavart okoz. A minősített oktatói kar természetesen nagyobb bérkiáramlást jelent, mint a kevésbé kvalifikált, mert egy magasan minősített egyetemi tanár fizetése olykor két-háromszorosa a főiskolai adjunktusénak. Viszont itthon és az EU-ban csak minőséggel tudunk versenyképesek maradni.

– *Még egy nem éppen megszokott kérdést engedj meg. Az Erdészeti Lapok soba nem utasított vissza egyetemi oktatóktól kapott cikket, írást, egyebet. Am a mai helyzetben meglehetősen nebez helyzet – mondhatni a Hét krajcár szindróma – állott elő. Van-e remény arra, hogy az Egyetem valamilyen úton-módon támogassa a nem kevés pénzbe kerülő lapkiadásunkat?*

– Egyetemünk számára természetesen fontos minden szakmai sajtótermék megjelenése, hiszen az lehetőséget ad oktatóinknak kutatási eredményeik közkinccsá tételére. Az Erdészeti Lapok elsősorban az Erdőmérnöki Kar számára jelent fontos szakmai fórumot, ezért ígérem, hogy *Náblík András* dékán úrral megvizsgáljuk a lap támogatásának lehetőségét.

– *Végezetül engedj meg, hogy a szerkesztőség és a magam nevében gratuláljak ismételt rektorrá választásodhoz.*

Pápai Gábor

Afrika és az Amazonas esőerdői

A dél-amerikai esőerdők léte jelentősen függ azoktól a porfelhőktől, amelyek a Szaharából érkeznek az Amazonas vidékére. Az Afrikából átáramló por nagy mennyiségben hordoz magával az esőerdők fennmaradása szempontjából elengedhetetlen fontosságú ásványi anyagokat, melyek a sűrű esőzések folyamán kerülnek a talajba. Az ásványutánpótlás nélkül az esőerdők valószínűleg kipusztulnának. Az eddigi kutatások alapján kiderült, hogy a Szaharából felszálló porfelhők csak bizonyos helyeken keletkeznek, és nem a sivatag egész területéről indulnak az Amazonas vidéke felé.

Most egy angol-izraeli kutatócsoport új eredményekről számolhatott be az Atlanti-óceánt átszelő porfelhőkkel kapcsolatban. A kutatás központjában a Bodele-völgy állt, amely Csád északi részén található. A kutatás eredményeiből kiderült, hogy a Bodele-völgy jelentős szerepet játszik az Amazonas esőerdői-

nek táplálásában. A Dél-Amerikába kerülő por több mint a fele erről a területről származik. Ez azért meglepő, mert a Bodele-völgy az egész Szaharának csupán az egyötöd százalékát teszi ki.

A megoldást a Bodele-völgy különleges felépítésében találták meg. „Csak rá néztem a völgy környékének műholdas felvételére, és a válasz máris a szemem előtt volt” – mesélte Han Koren (Weizmann Intézet, Izrael), a kutatás vezetője. A völgy két oldalát hatalmas bazalt hegytömbök határolják, amelyek egy szűk nyílású tölcserő formálnak. A szelek összegyűlnek a völgy belsejébe, majd a nyílás szűk pontján keresztül távoznak, csakúgy, mint ahogy a lencse összpontosítja a fénysugarakat. Így egyfajta szélfolyosók alakulnak ki, melyek nagy területet fednek be, és északkeletről a völgy nyílása felé haladnak. Az erős szélesatornák felemelik a völgyben összegyűlt pormennyiséget, és elindítják Dél-Amerika irányába.

A kutatás folyamán az is kiderült, hogy Afrikából 50 millió tonna por érkezik évente az Amazonas vidékére, és nem 13 millió tonna, mint ahogy azt előzőleg feltételezték. Ez azért is fontos, mert az elméleti számítások alapján évi 50 millió tonna porra van szükség az esőerdők fennmaradásához.

(Weizmann Institute nyomán Élet és Tudomány)

Február

Ezüstösen hó ha roppan
Óz megugrik csörtet vadkan
Reflex kattan Vadászat van

Idegszál feszül s az agyban
Riadó van a határban
Hideg fényű havas tájban.

Feket István